

Aarii Kee Too'achuuf

Description

Aariin amala ilma namaa keessa tokkodha. Wanti tokko yoo badu ilmi namaa ni aaraa,ni gadda. Akkuma wantoonni hunduu daangaa qaban aarii fi gaddiis daangaa qabaachu qaba. Daangaan aarii kan hundaa'uu nama aaruu san irratti. Namtichi garmalee aare yoo daangaa darbee ofiis miidhe namoota biroos miidha. Jiruu fi jireenya ilma namaa keessatti sababa aarii too'achuuf dhabuutin rakkoon baay'een uumama. Sababa aarii too'achuuf dhabuutin wal ajjeecha fi qabeenya barbadeessun dhufa. Sababa aarii too'achuuf dhabuutin niiti fi dhiirsi waliin jiraachu dadhabu. Sababa aarii too'achuuf dadhabuutin gochii fi jechii gaabbiin akka ibiddaatti nama gubuu ni uumama. Gaabbiin si keessaa hin baane,kan keessa kee gubuu sababa aarii too'achuuf dhiisutin ni uumama. Kanaafu sababa aarii too'achuuf dhabuutin gochaa fi jechoota keenyan garmalee akka hin seenofnee fi hin miidhamne maal gochuu qabnaa? Mee haa qaaccessinuu.

1. Nyaata xiqqeessu nyaata baay'isaniis nyaachuun aariif sababa ni ta'aa sila jettanii dinqisifachuu dandeessu. Saayinsi biras osoo hin dhaqin gara biraas osoo hin deemin salphatti hubachuu dandeenya. Naannooma keessanirraa kaati mee mucaa hiyyeessa fi mucaa dureessa wal bira qabaa. Kamtu garmalee aara? Mucaa dureessa akka jettan nan abdadha. Sababni isaas mucaan kunii bakka wanta fedhe nyaate kan fedhe dhiisu,wanta fedhe hojjate kan fedhe dhiisu keessa jiraata. Rakkoon akka isa tuqxu hin barbaadu. Yoo rakkoon isa tuqxe yookiin aare akka qeerensaatti namarra koruuf deema.

Namni garmalee nyaata fi dhugaati yoo baay'ise rakkoo fayyaa fi xin-sammuu (psychology) baay'etiif saaxilama. Furdinna garmalee(obesity), dhibee sukkaraa fi kkf ni saaxilama,qaamni ni laamsha'a. Sammuun akka hin xinxallinee fi sirritti hin yaanne godha, ni dugulcha. Namni nyaata fi dhugaati baay'isu yommuu aaruu aarii isaa too'achuun itti ulfaata. Takkamaan ol danfa. Aarii isaa qabbaneessuf rakkoo baay'ee geessa. Nama ajjeessun aariin isaa waan irraa galu itti fakkaata. Warra dhihaa kan akka Ameerika osoo ilaaltanii sababa aarii too'achuuf dadhabuutin ofii fi namoota biroo galaafatu. Kanaafu namni aarii too'achuuf barbaadu nyaata fi dhugaati garmalee osoo hin baay'isiin garmalees osoo gadi hin xiqqeessin haala madaalaman nyaate haa dhugu. Kana yaadadhu, garaan yoo nyaata fi dhugaatin guuttame sammuu sirritti xinxalluu fi gadi fageessite yaadu irraa ni cufamti. Miidhaa aariin dhufuu achii fageessite ilaalu hin dandeessu. Nyaata fi dhugaati gadi xiqqeesse

5.Nyakkisuu fi mormii irraa fagaachu “namni yommuu aaru wanta jedhu hin beeku. Summii jechoota afaan isaati bahuu miidhaa turaa akka namatti fiduu dandaâ™u yeroo aaruu gadi dhaabbate hin yaadu. Aarii ofii qabbaneessuf jechootuma arge dubbata. Aariin yommuu irraa galu ibiddi gaabbi keessa isaa gubaa. Yommuu aaran calâ™isuu fi mormii irraa fagaachun miidhaa baayâ™ee hambisa. Yommuu aaran wal mormuu fi nyakkiisuun aarii dabaluu fi miidhaa biraa fiduu malee furmaata fidu hin dandaâ™u. Ergamaan Rabbii (SAW) akkana nun jedhu:

Û`Û`ŽØ¥Û•Ø`Û`ŽØ§ Ø`Û`ŽØ¶Û•Ø`Û`Ž Ø£Û`ŽØÛ`ŽØ`Û•Û`fÛ•Û` Û` Û•Û`ŽÛ•Û•Û`Û`Û`Û`Û`ŽØ³Û•Û`fÛ•Û•Û•Û•
â€œ**Isin keessaa namni tokko yommuu aaree,haa calâ™isuu.**â€• *Sahih al-Jamiâ™*; # 693

6. Seeqachuun- seeqachuun fuula ibsa, qalbirraa baâ€™TMaa kaasa. Yommuu abbaan ykn haati kee si arrabsan seeqachuun jechoota isaanii si irraanfachiisa. Nama si aarsu itti seeqadhu biraa deemi. Nama gowwaa irraa gara galii. Humna ykn gootummaa kee itti agarsiisuf yoo deemte ofii fi isallee miita. Ergasii gaabbi fi gatii baayâ€™TMee kafalta. Irraa garagaluu fi jalaa deemun furmaata keeti.

“Imam Al-Khaxxaab akkana jedhu, “Namni dhaabbatu bakka itti rukutuu fi balleessu danda’u dhaabbate. Namni taa’ee immoo hangas mara akkas hin godhu. Namni ciise immoo homaa hojjachuu hin danda’u (balaa hin geessu). Ergamaan Rabbii (SAW) nama aaretti akka taa’u yookiin akka ciisu kan itti himaniif tarii namni sun wanta boodarra isa seenussu akka hin raawwannefi. Allahu a’alam.”1

minine of gadi qaana. Kanaafu kun mindaa addunyaa tana keessatti argannu

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَعْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا

mitiree?

۱۳۴

Yoo aarii keenya gadi qabne jaalala Rabbii keenyaa yoo arganne maal dhabne ree? Aarun wanta bade tokko gonkumaa duubatti hin deebisnu. Humna fi yeroo keenya gubuu malee. Yoo aarii keenya tooâ€™manne immoo nama cimaa jedhamna. Akkuma Ergamaan Rabbii (SAW) jedhan:

Ù„ÙžÙŠÙ‘Ø³Ùž Ø§Ù„Ø‘Ù‘ÙžØ¬Ù‘ÙšØ¬Ù‘Ø‘Ù‘Ø§Ù„ØµÙ‘Ù‘Ø±ÙžØ¹ÙžØ©Ù‘Ø¥Ù‘Ù†Ù‘ÙžÙ‘ÙžØ§ Ø§Ù„Ø‘Ù‘ÙžØ¬Ù‘ÙšØ¬Ù‘Ø§Ù„Ù‘ÙžØ°Ù‘Ùš ÙšÙžÙ‘Ù‘Ù„Ù‘ÙfÙ‘Ù†ÙžÙ‘Ù‘Ø³ÙžÙ‡Ù‘Ø¹Ù‘Ù†Ù‘Ø¬Ùž Ø§Ù„Ù‘Ø°ÙžØ¶ÙžØ¬Ù‘Ù‘

“Namni cimaan nama walâ€™aanson cimaa taâ€™ee osoo hin taâ€™iin, nama yeroo dallansuu (aari) nafsee ofii tooâ€™atudha.” Sahiih Muslim 2609

9. Miidhaa aariin dhufu beeku“ yeroo baay”ee yeroo aarru, miidhaa isaa gadi fageessinee hin hubannu. Aarii too”achuu dadhabuutin meeqa kamtu lubbuu ofitii fi lubbuu namoota meeqaa galaafate. Lubbuu niiti/dhiirsa ofii meeqatu galaafate. Mee seena takka tan Shek Muhammad al-Arifin haasawu isinii haa odeessu. Dargagoota sadii kan garmalee wal jaallatantu ture. Isaan keessaa tokko dubartii Qur”maana haffastee fi Imaana qabdu fuudhe. Kaadhimtoonni haarawa wal fuudhan kunniin garmalee wal jaallachuu fi wal ta”muu jalqaban. Hiriyyoonni isaa tunniin itti hinaafanii karaa isaan addaan baasaniin barbaadan. Akkana waliin jedhan,“Yeroo inni diida deemu ~Namni tokko dhufee konkolaatan mana keeti haadha manaa tee fudhate waliin deeman.” haa jennuun“ Akkuma waliin mari”matan godhan. Hirriyyoota isaa keessa tokko dhufee oduu armaan olii itti odeesse. Innis deeme hiriyyaa lammataa yoo gaafatu oduu wal fakkaatu innis itti odeesse. Namtichi kunii haadha manaa ofiititti galee, “Maaliif konkolaatan nama akkanaa waliin deemta?” jedhe itti ka”mee. Haati manaas “Ani nama Qur”maana haffasee akkamatti akkana hojjadha?” jetteen. Innis wanta ishiin jettu jalaa hin dhageenne lubbuu ishii galaafate.

Dargaggoon kuni mana hidhaatti galee adabbii duâ€™aa eeggata. Aarii ofii tooâ€™achuu dhabuu isaatirraa kan kaâ€™ee fi dubbii hin taane fuudhun lubbuu ofiiti fi kan haadha manaa ofii galaafate. Dhugumatti ciminni walâ€™aanson yookiin wanta ulfaata ol kaasun osoo hin taâ€™iin aarii tooâ€™achuun. Ergamaan Rabbii (SAW) kana nuu dhaamu: â€œ**Namni cimaan(kan humna qabu) nama walâ€™ansoon cimaa taâ€™ee osoo hin taâ€™iin,nama yommuu aaru nafsee ofii tooâ€™atedha.**â€• Jecha akkam miidhagu!

â€œ**Aarii kee wal dandaâ€™un hidhi. Aariin sareen wal fakkaata. Yoo gadii lakkistee miidhaa baayâ€™ee geessa.**â€• Imam Ibn Al-Qayyim

Gudunfaa

Aarii tooâ€™achuu yeroo jennu gonkumaa aaruu hin qabnu jechuu keenya miti. wanta aaruu fi aaruu hin qabneef sirritti addaan baafachu qabna. Aariin daangaa yoo darbee cunqursaa fi miidhaa geessa. Gonkumaa yoo hin aarinis salphinnaa fi gadi aantummaa taâ€™a. Fakkenyaaf osoo namoonni daangaa Rabbii darbanuu aaruu dhiisu fi isaan waliin wanta isaan raawwatan raawwachuun gadii aantummaadha. Walumaagalatti yommuu aarru miira keenya tooâ€™achuun tarkanfii barbaachisaa fudhachu fi furmaata fiduuf carraaqudda. Tarkaanfi barbaachisa yommuu jedhu yeroo aarru sanitti osoo hin taâ€™iin aariin erga nurraa gale booda. Namni murti kennu yommuu aaru murtii akka hin kenniine dhowwamee jira waan taâ€™eef. Kanarraa kan hafee aarii keenya qabbaneessuf miidhaa ofii fi namoota irraan geessu hin qabnu. Rabbiin nama aarii ofii tooâ€™atu nu haa godhu. Amiin

Hanga torbaan mata duree biraatin walitti deebinutti Assalaamu aleykum wa rahmatullahi wa barkatuh wabii

<https://www.kalamullah.com/personality20.html>

Date Created

January 24, 2016

Author

admin